

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 52 § i lagen om yrkesutbildning

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om temporär ändring av 52 § i lagen om yrkesutbildning (RP 85/2020 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Piritta Sirvio, undervisnings- och kulturministeriet (distanskontakt)
- direktör Anni Miettunen, Utbildningsstyrelsen (distanskontakt)
- expert Saku Lehtinen, Ammattiosaamisen kehittämisyhdistys AMKE ry (distanskontakt)
- specialsakkunnig Maarit Kallio-Savela, Finlands Kommunförbund (distanskontakt).

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Finlands näringsliv rf
- STTK rf
- Akava ry
- Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- Företagarna i Finland rf
- Finlands Yrkesstuderandes Centralförbund - SAKKI rf
- Alliansen för Finlands Studerande - OSKU rf
- Finlands Svenska Skolungdomsförbund FSS rf
- Ledare för Yrkesutbildningen i Finland rf
- yrkesinstitutet Luovi
- Bildningsarbetsgivarna rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås en ändring av de bestämmelser i lagen om yrkesutbildning som gäller påvisande av yrkesskicklighet och kunnande, det vill säga på vilket sätt yrkesproven genomförs. I regel ska yrkesprov avläggas genom att den studerande utför praktiska arbetsuppgifter i genuina arbetssituationer och arbetsprocesser. Under coronaepidemin har det särskilt inom vissa utbildningsområden varit svårt eller omöjligt att genomföra yrkesprov i genuina arbetssituationer och

Betänkande KuUB 6/2020 rd

arbetsprocesser, om arbetsplatserna varit stängda eller om smittorisken där är stor. Bestämmelserna om på vilket sätt yrkesprov genomförs ska ändras så att man i stället för att genomföra ett yrkesprov i en genuin arbetsituation och arbetsprocess kan genomföra det genom att utföra andra praktiska uppgifter som så väl som möjligt motsvarar en genuin arbetssituation eller arbetsprocess. Möjligheterna att komplettera det kunnande som visats i yrkesprovet ska utvidgas genom bedömning av kunnandet på något annat sätt. Syftet är att möjliggöra att studierna framskrider och att examensdelar och examina kan avläggas i de exceptionella förhållanden som coronaepidemin förorsakar.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till och med den 31 juli 2021.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

På grund av coronaepidemin våren 2020 ordnades utbildningen på exceptionella sätt i enlighet med tillämpningsförfordningar (statsrådets förordning om temporära begränsningar av skyldigheten att ordna småbarnspedagogik samt undervisning och utbildning, 126/2020 och 191/2020) som utfärdats med stöd av beredskapslagen (1552/2011). Genom tillämpningsförfordningarna begränsades skyldigheten att ordna närundervisning och närhandledning på olika utbildningsstadierna för viss tid.

De exceptionella arrangemangen byggde också på regionförvaltningsmyndigheternas beslut om stängning av läroanstalters lokaler med stöd av 58 § i lagen om smittsamma sjukdomar (1227/2016). Regionförvaltningsmyndigheternas första beslut i ärendet (17.3.2020) var i kraft den 18 mars—13 april 2020 och de fortsatta besluten (8.4.2020) den 14 april—13 maj 2020.

Enligt statsrådets principbeslut om en plan för en hybridstrategi för hantering av coronakrisen av den 6 maj 2020 ska användningen av undervisningslokalerna i fråga om gymnasier, yrkesläroanstalter, yrkeshögskolor, universitet, fritt bildningsarbete och grundläggande utbildning för vuxna från och med den 14 maj 2020 hanteras genom åtgärder enligt lagen om smittsamma sjukdomar.

Efter det att tillämpningsförfordningarna upphörde att gälla den 13 maj 2020 ska anordnarna av yrkesutbildning ordna yrkesutbildning och genomföra yrkesprov i enlighet med gällande lagstiftning. Men det är svårt att genomföra yrkesprov på det sätt som den normala lagstiftningen förutsätter, eftersom möjligheterna att genomföra yrkesprov på arbetsplatser är bristfälliga på grund av epidemin. Det har blivit svårt att genomföra yrkesprov, särskilt inom vissa utbildningsområden och i fråga om studerande som hör till riskgrupper.

Propositionen gör det möjligt att fortsätta med yrkesutbildningen även när det gäller att påvisa kunnande och avklara examensdelar och examina under epidemin. Syftet med propositionen är att underlätta möjligheterna att avvika från huvudregeln om sättet att genomföra yrkesprov, enligt vilken yrkesproven ska genomföras genom att utföra praktiska arbetsuppgifter i genuina arbetsuppgifter och arbetsprocesser. I stället för dessa kan yrkesproven enligt förslaget genomföras genom att man utför andra praktiska uppgifter som så väl som möjligt motsvarar verkliga arbets-

Betänkande KuUB 6/2020 rd

situationer och arbetsprocesser. Möjligheterna att komplettera det kunnande som visats i yrkesprovet ska dessutom utvidgas genom bedömning av kunnandet på något annat sätt. Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt och gälla till och med den 31 juli 2021.

Sammantaget anser kulturutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Utexamineringen under exceptionella förhållanden

De studerandes möjligheter att påvisa yrkesskicklighet och kompetens i verkliga arbetssituationer har försämrats under epidemin. På grund av att arbetsplatser stängts eller på grund av den stora risken för smitta har det inom många utbildningsområden varit svårt eller omöjligt att genomföra yrkesprov i genuina arbetsmiljöer.

Utskottet ställer sig positivt till att propositionen ger de yrkesstuderande möjlighet att gå vidare med och slutföra sina studier. Om yrkesprovet fördröjs kan det ta längre tid än planerat innan den studerande avklarar examen och kommer ut i arbetslivet. Ur arbetsgivarnas synvinkel hänför sig konsekvenserna framför allt till tillgången på kunnig arbetskraft. Om situationen blir långvarig kan det bli ännu svårare, om inte arbetsplatserna i tillräcklig utsträckning kan erbjuda möjligheter att förvärva och påvisa kompetens i verkliga arbetsuppgifter. Det är viktigt att se till att ingen studerandes utexaminering blir beroende av att möjligheten till yrkesprov i arbetsmiljö saknas.

Trots de lättnader som de föreslagna bestämmelserna möjliggör måste man i första hand undersöka möjligheterna att genomföra yrkesprov i verkliga arbetssituationer, till exempel genom att kartlägga alternativa arbetsplatser. Påvisandet av kunnande i genuina arbetsuppgifter är en av de främsta kvalitetsfaktorerna inom yrkesutbildningen. Utskottet betonar att de föreslagna flexibilitetsmöjligheterna endast kommer att nyttjas när det är nödvändigt på grund av coronaepidemin.

Inom yrkesutbildningen måste man trots de exceptionella arrangemangen se till att de utexaminerade har god kompetens som motsvarar arbetslivets krav, framhåller utskottet. Arbetsgivarna måste kunna lita på att den utexaminerades kompetens och yrkesskicklighet har bedömts och verifierats på behörigt sätt.

Den temporära ändringen ska följas upp

Sakkunniga har framfört önskemål om att de föreslagna ändringarna ska följas upp och permanentas.

Utskottet anser att det absolut är mycket viktigt att konsekvenserna av den föreslagna lagändringen, både när det gäller sätten att genomföra yrkesprov och bedömningen av kunnandet, noga bevakas och att man i samband med detta samlar in heltäckande information som omfattar de studerandes, läroanstalternas och arbetslivets perspektiv. Utifrån informationen kan man bedöma behovet av att bereda ändringar i lagstiftningen för att permanenta de ändringar som nu är avsedda att vara temporära.

Betänkande KuUB 6/2020 rd

Konsekvenserna av den föreslagna lagändringen kan speglas mot arbetslivskommissionernas lägesbilder från tiden före coronaepidemin i Finland (lägesbilderna för 2019).

Nyttjande av digitaliseringen

Utöver antalet arbetsplatser som finns tillgängliga som miljöer för yrkesprov påverkar epidemin samtidigt till exempel tillgången till bedömare, som påverkas av situationen på arbetsplatserna till följd av epidemin. Utskottet betonar att situationen kan underlättas med hjälp av digitala lösningar. Dessa bör så långt möjligt utnyttjas i större utsträckning än för närvarande när yrkesproven ska ordnas och kunnandet bedömas på nya sätt. Det är viktigt att digitala metoder och inlärningsmiljöer utvecklas också i samarbete med olika aktörer och att god praxis sprids för att användas och vidareutvecklas av andra.

Kommunikation

Utskottet påpekar att tydlig, samordnad och rättsligt hållbar information är väsentlig för att undervisningen och utbildningen ska kunna genomföras smidigt. Kommunikationen och informationen ska innehålla bland annat anvisningar samt stöd som tillhandahålls via webbtjänsterna. Avsikten är att utbildningsanordnarna ska arbeta samordnat, vilket för sin del säkerställer att de studerande på lika villkor kan gå framåt med studierna och avlägga examen och examensdelar.

Enligt utredning har Utbildningsstyrelsen och undervisnings- och kulturministeriet samarbetat kring att ta fram anvisningar och annat stöd på webben. Samarbetet har visat sig fungera och bidra med mervärde för utbildningsanordnarna. Det är viktigt att samarbetet fortsätter också under eventuella senare undantagsförhållanden.

Det är angeläget att myndigheterna fortsätter att intensifiera sina kontakter sinsemellan och att anvisningarna är samordnade. Informationen ska i tillräcklig utsträckning nå ut till alla berörda aktörer: studerande, läroanstalter och arbetsplatser.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslaget i proposition RP 85/2020 rd utan ändringar.

Betänkande KuUB 6/2020 rd

Helsingfors 11.6.2020

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Paula Risikko saml
vice ordförande Eeva-Johanna Eloranta sd
medlem Sanna Antikainen saf
medlem Marko Asell sd
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Pasi Kivisaari cent
medlem Noora Koponen gröna
medlem Ari Koponen saf
medlem Sari Multala saml
medlem Mikko Ollikainen sv
medlem Sari Sarkomaa saml
ersättare Hanna-Leena Mattila cent
ersättare Jenna Simula saf.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Lahtinen.